

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányfőnökségben.

A Kereskedelmi Akadémia.

A Kereskedelmi Akadémia szombaton városunk és megyénk vezetői tekintetében gócpontjában állott. A mindennapi élet napszamos munkájából magasan kiemelkedett s egy nagy jövő perspektíváját mutatta be a jövőre. Új épületét — mondjuk inkább így: palotáját — ekkor adta át nyilvánosan hivatásának, megállított bennünket s mikor örömlünknek és büszkeségünknek kifejezést adtunk — levettük ez előtt a szép intézmény előtt kalapunkat.

Kossuth azt mondotta egyszer: *tengerre magyar!* Vagyis: ne elégedjünk meg szűkebb hazánknak határaival, hanem gyarapodjunk tudásban s főleg közöljük hazánk kincseit azzal a külfölddel, amely csengő aranyakat fizet a mi értékeinkért. Amit Kossuth próféta lelke előre látott, amit Széchényi komoly nagy elméje megvalósítani törekedett, mindinkább égető szükségként sürget bennünket. Nekünk van itthon mindenünk, gazdagok vagyunk, földünk megtermi az acélos piroz buzától a tokaji borig s a bányák csillogó aranyáig mindazt, amire az emberi életnek szüksége lehet, megfuladhatnánk a magunk zsirjában s mégis azt vettük észre, hogy a külföld táplál, lát el bennünket a kenyelmünkre szolgáló mindenféle cikkel. Először kiviszi a mi nyers termelvényein-

ket, azután behozza fölkészített állapotban. Szóval a szüret az övé. A miénk a munka neheze, meg a fizetés kellemetlenségei.

Mindezeket tudással, iparkodással, a kereskedelem és ipar felvirágoztatásával kell segítenünk. Büszkék vagyunk rá, hogy a Kereskedelmi Akadémia új épülete ma olyan, hogy városunk összes ilyenmű kulturális intézetei elé lépett. Mint modern épület, modern berendezésével, a technika vívmányainak alkalmazásával összpontosít magában mindent a legnagyobb áldozatok árán is, hogy senki benne kifogásolni valót ne találjon. Büszkék vagyunk, hogy a Kereskedelmi Társulat nem kimélt áldozatot, megfeszítette minden erejét arra, hogy az új intézet mint kézipület is disze legyen városunknak. Most már csak az a nehéz, nagy munka következik, hogy az intézet szellemi nivója oly magasan álljon, a milyenre a külső után következtetni lehet. Mi hisszük és tudjuk, hogy a Kereskedelmi Akadémia buzgó tanárokra hivatása magaslatán áll és megteszi mindazt, a mit tőle a fenntartó Kereskedelmi társulat méltán elvár.

A Kereskedelmi Akadémia rendőri bejárása szombaton este 5 órakor volt. A Társulat erre az alkalomra meghívta a megye és város előkelőseit, a sajtó képviselőit, hogy szemléljék meg a pompás új épületet.

A mint tudvalevő, az új iskola a várkörüti csatornaparton, a pénzügyi palota mögött levő területen fekszik. A Petőfi-utóra néző része még nincs kiépítve, mivel a vezetőség arra számolt, hogy pár év múlva úgyszintén parallel osztályokat kell nyitni s akkor a most még kerítéssel határolt területen a pénzügyi palotájé lehet építeni az egész épületet. A csatorna felé néző területen van a díszes főkapu, az egyszerűségében is imponáló lépcsőháztól jobbra az akadémia női tanfolyamának tantermébe lépünk, balra az igazgató díszes helyisége, mellette a tanári szoba és könyvtár, azután pedig a nagy tanácsterem következik. Az emeleten három tanterem, fizikai, természetrajzi szertár, könyvtár, helyiségek stb. kaptak helyet.

Az épület terveit Say Ferenc műépítész készítette, a ki mint eddig annyiszor, újra bebizonyította, hogy kiváló tudása, szakértelme városunknak dísz kölcsönöz. Az építés munkáját Fröschl János, városunk derék építőmestere végezte, a ki a körülményekhez képest a munkássztrájkok ellenére is, minden kívánalmat kielégített. A lakatos munkát a Márkus-cég, az asztalos munkát Nyáry Gábor és Körösy Gyula helybeli asztalosok, az üveges munkát Schnetzer Nándor, a festést Müller József végezte, szóval minden helybeli iparosok kezéből került ki és úgy alkották meg, hogy a fehérvári iparnak becsületet vívják ki. Csupán a kiütőben bevált gőzfűtés bevezetését végezte pesti cég.

Az épület építése 110 ezer koronát igényelt, amelyből 8 ezer kor. a fűtés berendezésre esik. (Közönséges kályhákkal való felszerelés 3000 koronába került volna, amely azonban később emésztett volna fel nagyobb kiadást, amennyiben most az egész épület fűtésére a folyosókkal együtt naponta másfél métermázsa szén elégéses.) Az iskola modern, elegáns berendezésére 40 ezer

Az édes mostoha.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Sötét fellegek usztak a légben, beborult a nyári égboltozat, forró levegő nehezedett a földre. Nemsokára lehullott az első esőcsepp s aztán ömlött szakadatlanul. Közben közben megdörrent az égboltozat is és vakító villámok cikáztak alá a fellegekből.

— Ugy! Csak dörögj, csak rombolj, te felvesztett vihar, csak tombolj s rohanj végig örjögve e síkságon, te háborgó lelkek hű tükré! mormogta sötéten egy tizenhat-tizenhét évesnek látszó fiatalember, ki lassu méltóságos lépésekkel indult vissza a temetőből a kastély felé, Keserű daccal nézett szembe a viharral; még lassabban ment, mint azelőtt s csak nagysokára érkezett meg, bőrig ázva, a kastély tágas udvarára.

— Szent Isten! Mi lelte a nacscságos ifju uramat? sikoltott föl Panna, a ház hűségese, öreg cselédje, mikor az urfit olyan éktelen lucskosan megpillantotta.

— Ne óbégasson, fogja be a száját! rivalt rá durván a fiatalember s boszusan vágta be maga után az ajtót.

Az öreg Panna sirva fakadt e sértésre s más alkalmas ruha hiányában egy szalvétával törülgette sűrűn onló könnyeit.

Az ifju ur ezalatt gyorsan átöltözött, aztán besietett édesanyja hálószobájába.

Két kép függött a falon: az egyik egy fiatal, bájos, gyöngéd női alakot, a másik egy komoly csinos férfarcot ábrázolt.

A fiatalember levette a női alakot ábrázoló képet; sokáig nézte eimerengve, aztán szívéhez szoritotta, mintha attól félt volna, hogy elszakítják tőle. Végre ismét visszatette helyére s egy darabig némán, könyező szemekkel állott előtte.

— Anyám, édes jó anyám! rebegte kímonehatatlan fájdalommal, mit érezne a te jószágos szived, ha tudnád, mennyit szenvedek. Egy éve nyugszol már ott a rideg hant alatt, de szíved szívemen dobog, ajkam még álmomban is csak a te nevedet suttogja, lelkem most is csak a te lelked lángoló szerelme után vágyik. Anyám miért is hagytál el engem? zokogott szivettéppő fájdalommal s térdre borult édesanyja képe előtt.

— Sivár és üres nekem az élet nélküled: anyám én nem tudlak elfeledni! Édesatyám jól ismer engem, tudja, hogy a te édes szerető szerető szívedet mi sem pótolhatja nékem mégis...

Mégis új asszonyt hoz a házba, idegen tölti be a te helyedet, melyet nem tölthet be soha senki sem! kiáltott éles keserűséggel. Ne... Ne kívánjátok tőlem, hogy őt anyámnak tekintsem! Anyám édes jó anyám, szívem szép szerelme, nem tudlak feledni!

Ezalatt csöndesen belépett a szobába az öreg Panna s látva kis urának vörös bánatát, elfeledte az előbbi bánatát s könyezve szólta oda Sándornak:

— Édes lelkem, Sanyi gazdám, ne sirjon! Szegény nagyasszonyunk az én karjaim közt halt meg s megesküdöttem, hogy hiven őrzöm kis gazdámát egész a sirig!

— Panna, kedves, édes Panna! Téged is szerettem anyám! zokogott az ifju s az öreg cseléd keblére borult, rég kiment már az eszéből, hogy megbántotta az imént; hisz maga sem tehetett róla, igen föl volt indulva szegény!

Sokáig álltak így, egymás keblére borulva, a düsgazdag ifju s a szegény cseléd; a szeretét hevében összefolytak könyeik.

Ekkor hirtelen kocsirobogás hallatszott künn az utcán s egy férfias, csengő hang zendült meg a kapuban: Itthon vagyunk, édesem!

— Megjött a nacscságos ur, meghozta az új mamát, kiáltott Panna örömeiben.

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4 oldal.

FJNb00000171

koronát fordított a társulat. Kitérnek az új rendszerű padok, amelyekben a tanítványok csak egyenesen ülhetnek (de a melyeknek egy hibájuk mégis van — ezt a diákok mondják — nem lehet bennük svindlizni.) A tantermetek gázvilágítás látja el megfelelő világítással, amely természetesen sokkal olcsóbb a villanynál.

A berendezés még nem egészen tökéletes. Sok nagy értékű és fontos készlet ezután érkezik. A meghívott vendégeket Wertheim Armin a Kereskedelmi Társulat elnöke üdvözölte szíves szavakkal, aki Hübner Károly gondnokot kérte fel a vendégek kalauzolására, mint aki az építés és berendezkedés szellemi vezetésében az orosz-látrészt viselte vállán.

Az intézet megtekintése után áldomást ittak a vendégek, amelyről Saára Gyula dr. polgármester a város polgárai nevében örömet fejezte ki afölött, hogy Székesfehérvár ismét egy gyönyörű középülettel gyarapodott. Azt az óhaját fejezi ki, hogy a Kereskedelmi Társulat új hajlékát hováhamar minél több hasonló középület kövesse. Peék János igazgató a Kereskedelmi Társulat tagjait éltette, akik áldozatot nem kímélve ily szép épületet emeltek a kultúra ápolására. Különösen fölemlíti Hübner Károly érdemeit, aki fáradságot nem ismerve, legtöbbit fáradozott a létesítésben. Vártes József Faludi Miksa dr. emlékére ürítette poharát, aki ott állott az intézet bölcsesénél, végigszenvedte annak keserves vándorlását a pusztában s mikor elérkezett az idő, hogy mint Mózes, betekintethetett az ígért földre, örökre le kellett hunyia szemét. Hübner Károly a vele együtt munkálkodókra s a Kereskedelmi Társulat áldozatkészségére ürítette poharát.

A modernizmus.

(Vége.)

A modernisták magát a lényegét, a hitet támadják meg, magát a lelket akarják megölni, hogy azt a lelketlen testet judáscsók — krockodilkönyvek között, a katolikus egyház iránt érzett barátság — szeretet és jóakarát báránybőre alatt, cifra halotti köntösbe öltöztethessék. A velők szemben klissé szokatlan szigor tehát nemcsak jogos, de szükséges is volt s csak a leg-összintébb faldalommal töltheti el az egyház minden igaz gyermekének szívét az a szomorú tapasztalat, hogy a kiskorú a jószág, a türelem, az engedékenység nem használta, ott az egyház szigorú is — legalább egy időre — kárba veszt!

A fiatallembé összerázkódott, mintha a világot ütött volna belé. Elfajított, horgó hangon szólt az öreg cselédnek:

— Panna, ha csak egy kissé szeretsz, mondd apámnak, hogy beteg vagyok! Értetted? s azzal ott hagyva a faképnél a bámoló cselédet, berohant szobájába. Gyorsan lehányta magáról a ruháját s lefeküdt. Karját összefonta mellén s szívében zajló indulattal várta, mi következik.

Nemsokára édesen csengő női hangok hangzottak be a szobába és siető léptek haladtak el ajtaja előtt.

— Mi baja van Sándornak? kérdezte Bárdos, a földesur.

— Meghütötte magát, nacscságos uram? siránkozott Panna, ki nem tudott betelni új urnójának nézésével.

— Majd később megnézzük, hallotta ismét Sándor édesatyja hangját.

Megkönnyebbülten sóhajt föl, no egy kis ideig tehát még magamra maradhatok, gondolta magában.

— Ne, édesem, menjünk inkább egyszerre szegény fiunkhoz, ki tudja, mi baja van? csendült meg ismét az előbbi kedves hang.

Panna remegve nyitotta ki az ajtót s Bárdos ifju nevével karján belépett a szobába. Sándor a fal felé fordult.

— No, mi lett édes fiam? kérdezte Bárdos gyöngéden s megcsókolta fia homlokát.

Az ifju feleje fordult s hideg, kimért hangon válaszolt: Meghültem az imént, mikor édesanyám sírjától hazajöttem.

Az édes szót oly föltűnően hangsúlyozta, hogy a cselézt lehetetlen volt félreérteni.

Bárdos szigorú tekintettel mérte végig fiát, a szép, fiatal asszonynak pedig fájó könyv szókott

A hírhedt Loisy ez évben adta ki *Quelques lettres sur des questions actuelles et sur des événements récents* című epistolariáját, s ugye ebben, mint egy másik, direkt a Pascendi ellen írt rópiratszerű munkájában már magát a pápát támadja meg. Rómában f. év január 20-án egy modernista folyóirat jelent meg e címmel: „Nova et vetera”, mely mindjárt legelső cikkében — egy angol theologus tollával — a legnagyobb tiszteletlenséggel ír a pápáról. Ugyanezen Tyrell csak pár nappal ezelőtt adta ki „Medioavizmus” modernista művét, melyben megismétli az ő sajátlagos elméletét az egyházzal és a pápa lelki hatalmáról. A németek egyik legkiválóbb írója, egy — dicsőretére legyen mondva, később teljes egészében visszavont — kritikát írt a Pascendi-ről, melyben a leglojalisabb hangon oktatja ki a pápát, hogy hogyan szóljon az egyházzal. Bajországbán Schnitzer theologiai tanár támadta a Pascendi-t oly módon, hogy felelet gyanánt egyenesen Rómából jött a suspensio a divinis. S mindezek azt igyekeznek kimutatni, hogy a pápa által elítélt tanok nem azonosak a modernista tanokkal. Fuldában épp a napokban alakult meg 220 taggal a modernista papok első középeurópai szövetsége, amelynek vezetését — az egyházi fegyelem kijátszása végett — világi emberekre bízták. Szóval, dacára annak, hogy Roma locuta, causa nondum finita. A metély még egyre terjed s ez a szomorú körülmény minden hasonánál hangosabban követeli pontos betartását mindazon rendszabályoknak, melyeket Szenteséges Atyánk részben a modernizmus tovatérjedésének megállítására, részben annak teljes kiirtása céljából előírt.

E pápai rendelet szerint ugyanis külföldön művelendő lesz a jövőben az aquinói sz. Tamás-féle scholastikus bölcsélet, mint az igaz tudományok alapja. A legszigoribban elítélendők úgy a kath. egyetemektől mint a szemináriumoktól azok, kik bármilyen módon a modernizmus gyanújába estek. A püspök kötelessége lesz öröködni, hogy a hívek modernista könyveket ne olvassanak, sőt hogy ilyen könyvek egyáltalán ki ne adassanak. E célból minden egyházmegyében „censor”-ok állítandók, kik a kiadandó munkákat előbb átvizsgálják s azokról írásbeli véleményt nyújtanak be a püspöknök. Minden munkán a püspök által adott engedély „imprimatur” előtt, rajt kell lenni a Censor engedélyének is e szavakkal: „nihil obstat”. A censorok tartoznak ellenőrizni a kath. szellemű újságokat és folyóiratokat is. Csak a legtrikább esetben lesz szabad a jövőben nagyobb papi gyülekezetet tartani s idegen megyebeli pap

a szemébe. Odalépett az ágyhoz s megcsókolta Sándor ajkát.

— Edes Sándor, csengett az ő szívéhez szóló édes szép hangján, engedje meg, hogy ezentúl én lehessen az édesanyja önnek a helyett, a kit, mint barátomat, én is oly igazán, szívből szerettem; s azzal odatartotta szép, fehér homlokát Sándor ajka elé.

Az ifju nagy erőmegfeszítéssel csókot lehelt rá, de oly hideg volt az, hogy a szegény nőnek megborzosgatta a szívet.

Bárdos is észrevette a kellemetlen jelenetet s hogy végét vesse, még egy haragos tekintetet lövelve fiára, kiment nevével a szobából.

Az ifju nő reszkettet az erős férfiu karjai közt. Szép szemében fájó könnyecsek csillogtak, nemes szíven éles fájdalom nyílt kereszttül.

— Fiam nem szeret engem! rebegte bánatosan s némán, lecsüggesztett fővel lépett be férje karján a családi szobába.

Kevéssel utóbb Bárdos földült arccal rohant be Sándorhoz.

— Fiam, micsoda durvaság volt ez? hő rögte lassu, elfojtott hangon.

Sándor összereszt. Szívért majd széthasította a fájdalom. Egy darabig mereven nézett atyjára, aztán földulástól remegő, de szilárd meggyőződést eláruló hangon rebegte:

— Atyám nem kívánj tőlem lehetetlenséget. Én nem tudom őt szeretni!

— De kell szeretned! mert nála kedvesebb lény nincs több e földön!

— Nem, nem tudom megtenni! sóhajtott a boldogtalan ifju s a fehér párnák közé rejté könyvtől ézott arcát.

(Vége köv.)

ezenek csak akkor vehet részt, ha a saját püspöktől külön ajánlétele van. S hogy minden rendelkezések csakugyan be is tartassanak, az előbb említett censorok mintájára mindenütt külön egyházmegyei tanács alakítandó *Vigilantia* névvel, amelynek tagjai havonként tartoznak a püspöknél megjelenni s neki a szerzett lapasztalokról jelentést tenni. Maguk a püspökök pedig a körlevél publikálása után egy évre s később 3 év múlva újból — eskü alatt — tartoznak referálni Rómának mindarról, ami a modernizmusoz tartozik.

Ez intézkedések szigorú betartásával „Jézus Krisztus erejével s a boldogságos Szűz segítségével” bizton reméli a pápa, hogy ez új erekséget is sikerülni fog kiirtania s ezzel a csendes, békés munkálkodást az egyházban biztosítja. Bár teljes békét az egyház úgy sem fog élvezni soha! A mi egyházunk „küzdő egyház”, ennek eleme, hivatása a harc, a küzdelem a jobbért, a gonosz ellen. S a mi egyedül vígasztaló, a biztos győzelem tudatával! *Nec portae inferi praevalent*. Támadhatják, ostromolhatják, bevenni, legyőzni nem tudják. Körülszoronghatják, ám feladásra kényszeríteni, kiéheztetni nem fogják soha, mert az „élő forrás vízével” s az „élet kenyérével” táplálkozik. Két ezer év óta harcol immár és nem mertik ki, még csak el sem fáradt; sőt ellenkezőleg, idegei a folytonos harcban megedződtek, megacélozódtak s képes harcolni tovább, „usque ad consummationem saeculi”, mindaddig, míg nem leszen „unum ovile et unus pastor!”

Mint e küzdő egyház hűségese katonái, siesünk Szenteséges atyánk segítségére, s mondjuk alázatos szívvel: „Loquere Domine, quia audit servus tuus!” „Credo Domine, adiuva incredulitatem meam!”

Weicher Miklós.

UJDONSÁGOK.

A Fejérmegyei Napló telefon száma 208.

— **Személyi hir.** Szögyény-Márich László berlini osztrák-magyar nagykövet hosszabb csöri tartózkodás után Berlinbe utazott hivatalos teendőinek végzésére.

— **Az orsz. orvos-szövetség gyűlései.** A székesfehérvári és fejérmegyei fiók szövetség f. hó 7 d. u. 5 óraker választmányi és ezt követőleg 6 óraker közgyűlést tartott, mely látogatottság tekintetében felülmúlt minden eddigi közgyűlést, minek oka azon körülményben keresendő, hogy általános közéletben és közszereletben álló ujonan kinevezett vármegyei tisztii főorvos dr. Lauschmann Gyula ünnepélyes üdvözlése a közgyűlésen és az azt követő társasvacsorán történt.

A közgyűlés tárgya a kerületi munkásbiztosító pénztárral megkötött, de egyelőre még meg nem erősített egyezség volt, másrészt a községi és kórorvosok fizetés rendezése tárgyában megjelent végrehajtási utasításban foglalt természetbeni lakást és fuvar, esetleges megváltását tárgyalták, s dr. Lauschmann Gyula tisztii főorvos által felvetett szellemben el is fogadták.

Ezt követőleg dr. Pataki Armin szövetségi elnök hivatkozva arra, hogy programjában kifejtettek értelmében elérkezettnek látja az időt arra, hogy a létért való küzdelem fegyverszünete alatt, mely beállott, tudományos és társas összejövetelekről gondoskodjunk. Erre vonatkozólag dr. Friss Adolf szövetségi titkár szakavatott értekezését olvassa fel, melynek értelmében határozatba ment, hogy 1909 évtől kezdve, minden hó utolsó szombatján egyrészt a kártársi szeretet fejlesztése, másrészt a tudományosj megkötése végett felolvasásokkal összekötött estélyeket rendez.

Utána a Magyar király kistermében társasvacsorára gyűlték össze, hol az ujonan kinevezett dr. Lauschmann Gyula vármegyei tisztii főorvost ünnepelték és üdvözölték. A társas vacsorán jelen voltak: dr. Bruck Ferenc Nagyperkát, dr. Lehoczky Imre Láng, dr. Vész Ignác Sárkeresztúr, dr. László Gyula Mór, dr. Kardos Ignác, dr. Hartman József Bicske, dr. Weill David Sóskut, dr. Grünfeld Ignác Lovasberény, dr. Burger Simon Etyek, dr. Szóke Károly Csákbérény, dr. Spitzer Vilmos Aba, dr. Varga István

Martonvásár, dr. Metykó Károly Bodajk, dr. Radnai Samu Polgárdi, dr. Spát Henrik Velence, dr. Österreicher Gyula Sárbogárd, dr. Lurja Géza Serégylyes, dr. Magyar József Káloz, dr. Gábler Lajos Nagypétkáta, dr. Kurcz József Czece, dr. Goldner Mór Sárbogárd, dr. Sajgó Gusztáv Adony, dr. Vajda Kálmán Ráczalmás, dr. Gölnér Károly Bicske. — Gyógyeszerészek: Gölnér Károly Bicske, Kakas Mihály Sárbogárd, Lőrincze Jenő Serégylyes, Szűts Miklós Ráczalmás, Szűts Ernő Pöntöle, Grimm Rudolf Martonvásár, Jeges Antal Káloz, Scholz Jenő Alcsut. Helybeliek: dr. Lauschmann Gyula, dr. Pataki Ármin, dr. Bierbauer Viktor, dr. Molnár József, dr. Friss Adolf, dr. Hercz Oszkár, Huszár Adolf, dr. Szigeti Lajos, dr. Riffer Géza, dr. Schléizinger Illés, dr. Mészöly József, dr. Kárnik József, Lukács Lajos, Takácsi Nagy József, Kovács A. Sándor.

— **A filharmonikusok estélye.** Vasárnap este 8 órakor a Szent István terem zsufolóság telt falai között folyt le a filharmonikusok első estélye. A műkedvelők, akiknek buzgó csapatát a honvédeknek egészítette ki, különösen a program utolsó részleteit a közönség rendkívüli lelkesedése mellett játszották, úgy hogy mindegyiket meg kellett ismétlni. Az énekesek közül különösen Hollub Emil szép tenorja és Pritz Janka finoman iskolázott sopránja ragadta el a közönséget, de nagy élvezetet találtak Tarnay Károly dr. ércs baritonjában is. Az szép énekeket Bellovits Imre az európai híru zongoraművész kísérte.

— **Frycaj-bankett.** Ő Felsője a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki Frycaj Rikárdot, a honvédeknek nagyrészt karmesterét. Tisztelettel felhasználták az alkalmat s a vasárnapi fényes sikerű koncert után, amikor az ott résztvevő kiváló művészeket is megvendégelték, Frycaj-bankettet rendeztek. Ott láttuk Kuthy József t. főigazgatót, Lauschmann Gyula dr., Vértessy József drt, Tóth Artur, Borchert Jenőt, Kovács A. Sándort, Buday Józsefet, stb. Az első felkötőtől Kuthy József dr. mondotta Frycajra, aki nemcsak művész, hanem egyszersmind jó magyarrá is lett. Rendkívül megható volt az a válasz, amelyet erre Frycaj Rikárd mondott. Beszéde egy valóban értékes embernek hitvallása volt. Elmondotta, hogy 10 év óta van Fehérvárott s azóta beleélté magát a mi társadalmi életünkbe, megszeretett bennünket annyira, hogy tőlünk elválni nem képes. Fölemlíti erre azt az anyagilag valóban kintuntető felszólítást, amelyet a nyár folyamán Bécsből kapott, amikor tekintélyes s anyagilag legalább megégyezser olyan előnyös állást ajánlottak fel neki. Egyetlen szavába került volna s ő nyugodt lélekkel, a hozzáánk való ragaszkodásból fakadt elhatározással mondotta ki a nemet. Elmondotta, hogy mikor nemrégiben Csehországban, az ő régi hazájában járt, szemére vetették *renegát* voltát, az ő lelkét nem rendítette meg ez a vád, mert mióta köztünk él sokat tanult, de leginkább átértette a költő szavainak azt a mélyeséges értelmét, amely azt a köteleseget rója rá: „*itt élned halszod kell.*” (Zajos éljenzés és taps.) A honvédeknek artalakitotta. Ma a landsinannokból összesen hárman vannak, a többi mind magyar, de ő szívesebben veszdök ezzel a sokkal nehezebb anyaggal, mint a magyarnál muzsikálisabb külföldiekkel, mert megvalósíthatja intencióját, amelyet idejövetelekor maga elé tűzött, hogy *magyar* zenekart fog szervezni. Ha ő még nem alakulhatott át teljesen magyarrá nyelvében elérte azt gyermekei, a kik nemcsak érzésben de nyelvben is igazi és jó magyarok. Szünni nem akaró taps és éljenzés követte Frycaj szavait, a jelenlevők nem győztek eléggé lelkesedni a derék s eddig is mindenki szívét meghódító Frycajért. *Holló* Jenő dr. a város intelligenciája nevében üdvözölte Frycajt, Kuthy József dr. Bellovits Imrére s a jelenlevő budapesti művészekre emelte poharát Bellovits Imre magasztalással szólott a mi zenei életünk. Budapestem nem nehéz nagy koncerteket rendezni, a hol a kormány több mint félmilliót áldoz ilyen zenei célokra. A mi haladásunkra, a mi műértő nagy közönségünkre büszkén mutat rá, a mely akkora tömegben s ily szeretettel karolja fel a mélyebb zene ügyét. *Bilkei* Ferenc fölemlíti, hogy mélyen a szívébe veszdöktek Dudek dr. minapi szavai a bankettező magyarokról és mégis fölmentve érzi magát, a midőn a munkát ün-

nepeljük, a melyet Frycaj zenei életünk magasra emelésével végez, másrészt pedig ünnepejük azt a férfit, a ki Jókai Új földesúrhoz, Ankersch mid lovaghoz hasonlóan magyarrá lett a magyar levegő, a magyar kenyér mellett, s a ki nemcsak jogokat élvez, de kötelesegeket is teljesít. A vendégek a késő éjjeli órákig maradtak együtt.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Székessfehérvár szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1908. évi november hó 12 én délelőtt 10 órakor a városház nagytermében rendkívüli közgyűlést tart, a tárgysorozata a következő: Tanácsai előterjesztés a felfüggesztés s a legközelebbi szüksegetekre felveendő kölcsön ügyében, — az év végén megtartandó időközi törvényhatósági biz. tag választások, — a kir. ítélőtáblának a villamos szakértők díjai fölött hozott ítélete, — a vizivárosi kápolna, — a fedanyag szállításnál szükseges hitelátruházás ügyében. — Polgármesteri jelentés Horváth Sándor közönségi állatorvos szabadságolrásáról és helyettesítéséről.

— **A Fejérmegyei Széchenyi Szövetség** folyó hó 7-én d. u. 6 órakor tartotta első tisztújító közgyűlését, amelyel egyuttal lezárta a múlt évnek munkáját is. A tisztújító közgyűlés új tisztviselők kezébe adta a Szövetség sorsát, akiknek személyében biztosítékát látja annak, hogy komoly, szorgalmas munka árán szociális hivatást szolgálva, kiérdemli Fejérmegyei társadalmának elismerését és támogatását. A szövetség közgyűlését Vass József dr. helyettes b. elnök vezette. *Csima* Jenő, a lelépő elnök beszámolót mondott a múlt év eseményeiről. A szövetség múlt évi munkássága nem volt olyan nagy kiterjedésű, mint óhajtottó lett volna, ezt a szövetség munkájára éppen nem kedvező körülmények eléggé megmagyarázzák. A szövetség a következőképen ejtette meg az új tisztikar megválasztását: Elnök: Paulovits Béla. Alélnökök: Barátosi Ferenc és Fister Lajos. Titkár: Borján Ferenc. Főjegyző: Velinsky László. Jegyzők: Molnár Lajos és Semsey István. Pénztáros: Kalmár Béla. Ellenőr: Csikós Endre. Könyvtáros: Jávor Nándor. Választmány: Bilkei Ferenc, Bokor Attila, Csimá Jenő, Dornis István, Kéri István, Kolb Ciprián dr., Kovács Kálmán, Molnár János, Preszler Károly, Varga Mátyás és Weber Imre; póttagok: Bató István és Vinkóczy Károly. Számvizsgálók: Káplán István, Laky István és Solyom Károly. Szakosztály elnökök: gazdasági: Varhanek Ferenc; munkásjelölet: Ketskés Elek; irodalmi: Bendi Nándor. A szövetség tiszteletbeli tagja választotta a jelenlevő Zalai Mihály főgimnáziumi igazgatót. — A választások után Vass József dr. b. elnök néhány szóban megjelölte a jövő év munkásságának irányát. Első kötelesség, hogy a szövetség szociális munkájára vállalkozó ifjúság szociális ismeretét fokozza. Evégből a tél munkássága elsősorban önművelésre irányul; a szociális tudás gyűjtése után várható csak eredményes munkásság a szövetség szociális céljainak teljesítésében. A közgyűlés a nagy tetszéssel fogadott szavak után lelkes hangulatban ért véget.

— **A megyei közgyűlési bizottság** mai ülése a főispán és az alispán távolléte miatt elmaradt. A főispán távirati uton jelentette az együtt ülő bizottsági tagoknak, hogy kocsija Somogy megyében a nagy hóviharban elakadt.

— **Esküvő.** Nagy Antal helybeli mozdonyvezető ma d. e. vezette oltárhoz a főtemplomban *Viniczay* Margitot. Az esketési szerartást *Szabovits* Jenő apátkananok vezette.

— **A székessfehérvári kath. népszövetség** a múlt vasárnap gyűlésre jött egybe a távirat-utcai Népakadémia helyiségében. A gyűlés, amelyet Vass József dr. népszövetségi igazgató vezetett, a Göröcsöni-üggel is foglalkozott. Vass József dr. indítványára egyhangu lelkesedéssel elfogadta a népszövetség, hogy Göröcsöni Dénes, a hitvalló tanárt, kath. ügyeinek bátorlelkű védelmezőjét határozati javaslattal üdvözli. Az igazgató ezután a küszöbön álló általános választójog eshetőségeit is fejtegette. Rámutatott arra, hogy Andrásy törvénytervezete az országfenntartó keresztény magyar elem felett előnyben részesíti a zsidóságot, de a javaslattal úgy nagyjában el kell fogadnunk. Az általános, egyenlő s titkos választójogrendszer,

amint azt a szociáldemokraták kívánják, elháríthatatlan veszedelmet hozhatna a hazafiatlan és nemzetiségi elemek fellétkerekedésében. Végül elhatározta a népszövetség, hogy folyó hó 29-én nagy népszövetségi sajtóünnepet rendez. A gyűlés lelkes hangulatban oszlott szét.

— **Halálozás.** Csók Mária, Csók Istvánnak, a hírneves magyar festőművésznek nagynénje 82 éves korában végelgyengülésben folyó hó 8-én Cecén elhunyt.

— **Vonatösszeültökés Sárosdon.** Borzalmas vonati katasztrófa történt Sárosd közszállomásán tegnap éjjel 12 és 1 óra közt. Az esélyekben kiszámíthatatlan vasuti szerencsétlenségről künn járt tudósítónk a következőket jelenti: Sárbogárd vasutállomásról 12 óra után néhány perccel indult ki az 1068 számú tehervonat, amely az akkor már 15—20 cm. hórétegen is akadálytalanul robogott Sárosd felé. A sárosdi állomáson éppen abban az időben tolatott az 1051 számú tehervonat, s előírt utasítás szerint tehát az állomás forgalmi személyzete „tilos“-ra állította a váltót a mint értésére futott, hogy egy tehervonak közledek Sárbogárd felől. A sárbogárdi tehervonat mozdonyvezetője a sürien szállítközés hóban nem vette észre a tilosra állított váltót s így történt meg a vasuti katasztrófa, a két tehervonatonak egymásba futása. A tehervonatok összeesése óriási robajjal történt, s az állomás személyzete izgatva sietett a szerencsétlenség színhelyére. A két vonat az összeültökéskor kiskiklott s egy jó darabra megrongálta a vasut sínpraitit s a két kiszámíthatatlan; erősen megrongálódott a kár mozdony, de a halomra dőlő vasuti kocsik közül is 13 teljesen összetört. A vagonokban elhelyezett áruk nagy része is hasznavehetelenné vált. A két vonat személyzete csodálatosan teljesen sértetlen maradt. Az állomás főnöke azonnal értesítette a zágrábi füzletvezetőt, honnan Pellet Sándor kaposvári vasuti felügyelőt küldötték ki a vasuti katasztrófa medtekutására. Sárbogárdról is elutazott az állomásfőnök és a vonat mérnökei: Hauptmann Antal, Márey Ármin, Varga Béla, Berger Imre szintén elutaztak a szerencsétlenség színhelyére, hogy a vasutforgalmat szabadba tegyék. A környékről 200 embert rendelték be, hogy a vagon törmelékét eltakarítsák a pályatestrel. A vonatösszeültökés miatt a budapesti és füzmei vonatok több órát késtek a személyforgalom csak átszállás utján volt lebonyolítható a vonalon. Vizsgálat indult aziránt, hogy kit terhel felelőség a szerencsétlenség miatt. A szolgáltatvó forgalmi tisztet még az éjszaka távirati uton füzggesztették állásától.

— **A Hungaria kávéházat** új tulajdonos vette Gardos Zsigó gyulafehérvári kávészemélyéhez, a ki *Korzo* nevet ad neki s ujra berendezi.

Faeladás! Deák Ferenc-utca 2. sz. a. I. osztályú, válogatott búkk hasábfát ürkömbteremként 10 k. 40 fill.-ért árusít a *püspöki uradalom*.

— **A Stephania-forrás.** A Pappenheim Szigfrid gróf tulajdonában levő Stephania-forrás kiapadt. Már 14 év óta nem igen volt igénybe véve a forrás, mely első minőségű ásványvizet szolgáltatott az ásványvizkereskedőknek. A forrás bérleje Édeskúti bpesti ásványvizkereskedő volt.

— **Táncmulatság.** A Székessfehérvári Ker. Munkásegylet földmives csoportja vasárnap, november 15-én táncmulatságot rendez.

— **A Székessfehérvári Munkásbiztosító Pénztár** választott bírósága a következőképen alakult meg: Elnök: Kálmán Lajos kir. táblabíró, jegyző: Galbavy János járásbíróági kezelő, ülnökök a munkaadók részéről: Nyitrai Pál, Vida Ferenc, Weischinger Sándor, Hirdling Pál, Grotta Vilmos, Keresztes Zsigmond, Görög Kálmán, Kostyelk József, Kokas Ferenc, Jámbor Mihály, Kovács József, Keszey József, Hein Márton, Vánka Ferenc, Weisz Jenő, Schefcsik András, Kremmer József, Eppinger Ignác, Barna Ignác; a munkások (alkalmazottak) részéről: Szabó Sándor, Czák Ignác, Bencsik István, Horváth Mihály, Lichtenckert István, Kövér István, Kovács József, Farkas Sándor, Szabó Lajos, Ványi Gyula, Némédi Kálmán, Borics Lajos, Sztupa Viktor, Petki János, Kresztics Gábor, Szlabon György.

— Minden anya érdeklődik a „Scott-féle Emulsió” iránt, mely lapunk hasábjain most sokszor ajánljatik. Ez egy híres csukamájolaj készítmény, melyet gyermekek előszeretettel vesznek be és mely nekik minden esetben, melyben eddig közönséges csukamájolaj használtak, gyors és biztos segínyt nyújt. Kapható minden gyógyszerárban.

Dr. Kárnik József egyet. orvostudor, belgyógyász, gyermekorvos, szemész, nőorvos (rendel. d. e. 8—9-ig, d. u. 1—3-ig) lakását Budai-ut 22. sz. alá (I. em., a budai-uti patika mellé) helyezte át. (Telefonszám 175.)

Koraszülött gyermekeket

a SCOTT-féle Emulsió az elsatnyulástól megmenti és rendes erőhöz és vidámsághoz segíti őket. Aggódo szülők

ezrei nézték el ragadattva gyermekük egészségének rohamos javulását. Még akkor is, ha a gyermek a tejet visszautasítja, a

SCOTT-féle Emulsiót szívesen fogadja és könnyen emészt meg.

Egy eredeti üveg ára 2 k. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

As Emulsió valószínűsíti a SCOTT-féle módszer véglegesét — a halászt — körük helyre jömbö vonat

— **Öngyilkosság.** Hajas Károly helybeli körmives ma d. e. fél 12 órakor öngyilkossági szándékból főbe lőtte magát. A golyó, mely jobb oldalán hatolt be testébe, halálos sebesülést nem ejtett rajta. Hajas, ki keresetének nagy részét elitta s ezáltal szűkös viszonyok közt élő családjától maga is megundorodva elzúllott életétől, nem egyszer emlegette, hogy öngyilkossá lesz. A Szent György kórházba szállították gyógykezelésre.

— **Agyonvert cigány.** Rétszilas község hárában két cigány karaván a közös koncon összevezett s nagy verekedésben felbőszült cigányok egy cigányt agyonverték egy cigány asszonyt pedig úgy fejbe vertek, hogy életbenmaradásához kevés a remény.

Esküdtszéki tárgyalások.

Két ítélet. Kötél és fölmentés.

Szombaton és hétfőn két ítéletet hozott az esküdtszék. Az egyik kötél általi halálra ítélte a feleséggyilkost, a másik büntelment találta. Az egyik épenny emberéletet oltott ki, mint a másik. Az elsőre a legborzasztóbb, legmegszégyenítőbb büntetést szabták, amelyet még unokái is Kain-bélyegként hordanak a homlokukon, a másik összevissza egy hónapig ült a fogházban büntéért. Az közönséges, földhözragadt eszű, durva lelkű ember volt, emez állásához mért műveltséggel bírt. Azt hajtotta az állati düh, a természeti ember vad boszúállása; ez százszor állott a halál torkában, éveken keresztül boncoló elmével kutatta az emberek bűneit, gonosz tévedéseit, tudja, százszor, kitapasztalta a módját, miként kell a legkritikusabb pillanatban megőrizni a hidegvért s az elsőn talán pár hét múlva végrehajtja Bali Mihály a társadalom legmegbélyegzőbb ítéletét, ez főlemeli a homlokát, hiszen ugyanaz

a testület, amely az első halálra ítélte, róla kiállította az erkölcsi bizonyítványt; hogy bűne nem bűn s ha valaha valaki szemére merné lobbanítani tettét, rágalmaszás és becsületsértésért joggal perelheti a bíróság előtt. Menteni akarta magát az első kimentette magát a második, sőt a bírói ítélet előtt, közvetlenül a gyilkosság elkövetése után kijelentette, hogy legfeljebb egy-két hónapot fog teltéért ülni. Az elsőnek nem kedvezett a szerencse, az utóbbinak boldog szerencséje volt, bizonyára ő maga is nevet rajta.

Megdöbbenve állunk a két ítélet előtt. Az emberi élet ellen való merénylet esetei napról napra rohamosan szaporodnak. Az elvadultság mindig nagyobb tért hódít. Ha szerencséje van és a bűnjelket elég ügyesen el tudják rejteni, a fölmentés valószínű, attól függ, hogy milyen az esküdtek „okos embere”, a ki a többiekbe bele beszél a maga meggyőződését. Az esküdtek gyenge szívűsége 100 eset közül 90 esetben a bűnösnek kedvez. Futni hagyja a gyilkosokat s a gyilkosjelöltek vérszemet kapnak s reménykednek a szerencséjükben, a mi az újabb ítéletek alapján mindig gyakoribb lesz. Ha Tóth István el tudja hitetni az esküdtekkal, hogy nem volt öntudatlanul, ma talán ő is szabadon jár. Staub Ferenc szerencsésebb volt, róla kimondták, hogy el sem követte bűnét s azért ő ma szabadon sétál, míg a másikat a hollók kezdik ki.

Gyilkosság és gyújtogatás — halálos ítélet.

A szombati tárgyalás eredményét, a melyben Tóth István kislángi lakos szörnyű bűnét tárgyalta az esküdtszék, lapunk nem hozhatta meg. Az eredményt este 8 órakor hirdette ki a bíróság, a mely szerint *Tóth Istvánt bűnösnek mondotta ki két rendbeli gyilkossági kísérletben és egy gyújtogatásban.* Ezután következett volna az ítélet, a melyet a bíróság az esküdtek igazmondása alapján hozott volna. S mielőtt a bíró a borzalmas szavakat kimondotta volna, megcsendült a fogház udvarán a rabokat összehívó harang. Mindenkin borzongás jutott át:

— Halálot ítélek, szól a lélekharang, — mondották a hallgatók.

Csakugyan: a bíróság Tóth Istvánt kötél általi halálra ítélte.

Gyilkosság — fölmentés.

Staub Ferenc, gárdonyi korcsmáros gyilkosságának bűnét ismerik olvasóink. Megirtuk, hogy Staub október 6-án forgópisztollyal lölte feleségét, aki rögtön kiszenvedett. Staub Velencén volt csendőrorvosvezető, ahonnan gyakrabban látogatott Gárdonyba, ahol megismerkedett Dombi Agnessal, Boné Gyula földbirtokos gazdasszonyának szép leányával. Az egész falu tudta s a tárgyalás folyamán Boné Gyula is vallotta, hogy a leánynak 14 éves kora óta viszonya volt Boné Gyulával. Staub mégis elvette, sőt tudomásul vette Boné igazétét is, hogy az a leánnyal a házasságtól kezdve a bensőbb érintkezést megszakítja. Október 6-án a 3 hetes asszony Staubné átment Bonéhoz s férje akkor ment be hozzájuk, mikor Boné erős gyomorbajban szenvedve ágyban fektült, Staubné pedig felkötözve annak ágya fölé hajolva, a másnap elutazásra annak ruháit készítette össze. Staub hazakísérte feleségét, vitakoztak s mikor Staubné férje ülalma ellenére kijelentette, hogy azután is át fog menni Bonéhoz, ezen Staub annyira feldühödött, hogy forgópisztolyával a hatodik lövéssel szíven találta feleségét, a ki rövid idő múlva meg is halt. Staub aztán kijelentette, hogy nem sokat ad az egész dologra, mert nem kap bűnéért 1—2 hónapnál nagyobb büntetést.

A tanuk kihallgatása után a bíróság megállapította a kérdéseket, a melyek elseje az volt,

hogy bűnös-e Staub Ferenc abban, hogy feleségét lelötte. A negyedik kérdés pedig, hogy szabadkarátának birtokában volt-e Staub, mikor a gyilkosságot elkövette. Hrabovszky Aurél kir. ügyész higgadt vádbeszédét után Székely Nándor ügyvéd védbeszéde következett, a melyben megdöbbenő rabulisztikával védte felét s visszatartó kifejezésekkel illette a már sirban pihenő Staubné, valamint Boné Gyulát, a kinek eskü alatt tett vádemelésére kijelentette, hogy nem ad rá semmit.

A bíróság mintegy szájukba adta az esküdteknek a választ, a melyre önként kimutatkozott a válasz s mindenkinek a véleménye szerint legfeljebb az utolsó pontra nézve lehetett volna vita, hogy tudniillik beszámítható volt-e Staub a gyilkosság elkövetésekor. Az esküdtek mindjárt az első kérdésre nemmi feleltek, vagyis kimondták, hogy hitik szerint Staub meg se ölte a feleségét.

A bíróság mit tehetett egyebet, minthogy Staubot a gyilkosság vádjá és annak következményei alól fölmentette s azonnal szabadlábra helyezte.

Hrabovszky Aurél ügyész természetesen felebbezést jelentett be.

VIII. nap.

Stefanits Péter hűgyézi születési, 50 éves cipészszegéd büntügyét tárgyalták, aki Pollák Imre pákozdi gazdájának házáat felgyújtotta.

A mai tárgyaláson bevallotta vétékét, azzal mentegette magát, hogy keresetének levonása miatt követte el a bűnt. A tanuk csak a ház egésére vonatkozólag mondtak adatokat, és azt igazolták, hogy Pollák azért vonta le a keresetet, mert Stefanics egyik hétfőn, a vasárnapi lumpolás után nem dolgozott.

Az esküdtszék elnöke Sipos Gyula, védő Kovács Kálmán volt.

Az esküdtszék 3 és fél évi fegyházta ítélte a vádlottat.

Pályázat ösztöndíjra.

A székesfehérvári káptalan a kezelése alatt álló s néhai Reseta János budapesti egyetemi tanár által alapított iskolai ösztöndíjak egyikére ezennel pályázatot hirdet. Ezen ösztöndíjért, mely évi 210 koronából áll s félévi utólagos részletekben, ápril 4-én s október 4-én, a kegyesalapítványi pénztárból (Székesfehérvár, papnevelő-intézet épület) vehető fel, csakis székesfehérvári vagy fejérmegyei születési, római katolikus vallásu, jámbor erkölcsű, jeles észtehetségű, szorgalmas, magyar anyanyelvű, szegény tanuló ifjak folyamodhatnak, kik már legalább is a középiskolák valamelyikének első osztályába járnak. Az alapító vérokonai az ösztöndíj elnyerésében elősbséggel bírnak.

A székesfehérvári káptalanhoz intézendő folyamodványok iskolai, erkölcsi és szegénységi bizonyítványokkal s keresetelési anyakönyvi kivonattal felszerelve f. é. december 1-ig Károly János v. püspök, nagyprépost urhoz (Székesfehérvár, megyeház-utca) küldendők.

Székesfehérvár, 1908. november 8.

A székesfehérvári káptalan.

SCHMÖLTZ LASZLÓ

CIM, CIMER-, SZOBAFESTŐ- és MÁZOLÓ
SZÉKESFEHÉRVÁR, VÁSÁRTÉR 17. SZÁM.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett.

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.